

“Tekstbegrip verdiepen: een nieuwe praktische aanpak”

21 april 2016

Hugo van den Ende, Ron Meijer

opleiding
onderzoek
ontwikkeling

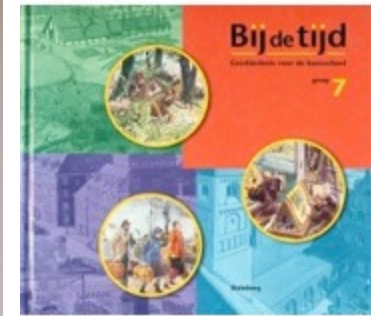
**Katholieke
Pabo Zwolle**

Samenwerken levert nog meer op dan je van tevoren bedacht...

- 4.2 De student kan taal- en rekenonderwijs op een betekenisvolle manier verbinden met geschiedenisonderwijs en kan dit illustreren aan de hand van lesvoorbeelden.
- 4.3 De student kan beredeneren hoe hij taal- en rekenactiviteiten op een effectieve en evenwichtige wijze verweeft met geschiedenisonderwijs.

4 Pompeii, een begraven stad

Een straat in het opgegraven Pompeii. Er werden zelfs schalen teruggevonden met brood, noten en olijven er nog in.

De stad wordt teruggevonden

Pompeii verdween onder de as. Honderden jaren lang werd de stad vergeten. Net zoals het kasteel in het sprookje van Doornroosje. Pas in de achttiende eeuw ging een Duitse archeoloog aan het graven. Hij ontdekte dat er heel veel van de stad bewaard was gebleven. Onder de as vonden archeologen huizen en winkels terug. Veel daken waren ingestort. Maar toen het puin was opgeruimd zag het eruit alsof de bewoners pas gisteren vertrokken waren!

In de winkels lag de koopwaar nog op de toonbank. Bij een bakker vonden ze ovens met de broden er nog in. In keukens stond eten klaar. Sommige mensen en dieren waren blijkaar totaal verrast door de uitbarsting van de vulkaan. Uit hun houding bleek dat ze helemaal niet op de vlucht waren gegaan. Iemand zat nog in bad. Een ander liep met een blad met eten. Op de grond lag een hond te slapen.

Ook van de huizen was nog veel over.

Door de opgravingen in Pompeii zijn we veel te weten gekomen over het leven van de Romeinen.

water niet snel genoeg afvoeren. De straten liepen vol met water. Maar de hoge trottoirs bleven droog. De Pompejanen hielden droge voeten door openingen te steken via de stapstenen. Wagenwielen pasten in de openingen tussen de stenen. De sporen in de straat zijn ontstaan door het drukke verkeer. De hoofdstraten van Pompeii had een breedte van zeven stapstenen. Van veel huizen weten we zelfs wie er woonde. De bewoners lieten hun naam en beroep op de muren schilderen.

Een straat in Pompeii zoals die er vóór de vulkaanuitbarsting waarschijnlijk uitgezien heeft.

In het jaar 79 na Christus barstte in Italië de vulkaan Vesuvius uit. Steden en dorpen werden bedekt met een dikke laag as. Ze verdwenen voor eeuwen onder de grond. In 1749 werd de stad opgegraven. Daardoor zijn we veel te weten gekomen over de Romeinen leefden.

De uitbarsting van de Vesuvius

De verovering van Breda

Ruim vierhonderd jaar geleden was ons land lange tijd in oorlog met Spanje. Deze oorlog wordt de Tachtigjarige Oorlog genoemd. Veel steden waren in het begin van deze oorlog in handen van de Spanjaarden gevallen.

Prins Maurits vormde samen met zijn neef Willem Lodewijk, stadhouder van Friesland, een goed getraind leger om zoveel mogelijk steden op de Spanjaarden te heroveren.

Breda was al vanaf 1581 door de Spaanse troepen bezet. In het najaar van 1589 legerde Maurits zijn troepen rond de stad om te proberen de Spanjaarden door dit beleg tot overgave te dwingen. Toen **dat** in 1590 aan het einde van de winter nog niet was gelukt, wilde Maurits proberen de stad te overnemen van een list de stad redden.

Heeft de schrijver deze tekst geschreven om te kunnen checken wat we al weten?

Grieken. Op het strand van Troje stond een heel groot houten paard. Dit wilden ze de inwoners van Troje als geschenk aanbieden. 's Nachts kropen een aantal dappere Grieken in de buik van het paard. De rest van het leger brak het beleg op en vertrok. De Trojanen haalden het paard de stad binnen. Het paard was zo groot dat een deel van de stadspoort moest worden afgebroken. De Trojanen

vierden tot laat in de avond uitbundig feest. Het Griekse leger was weggegaan. Maar midden in de nacht klopden soldaten uit de buik van het paard de Trojanen binnen. Ze sloegen de Trojanen helemaal. Het Griekse leger was teruggekeerd, drong de stad huizen in brand. Al snel was er meer over dan een smeulende en

 Denk je aan de leesvraag?

Dit kunnen we al

- 1 Waar had Maurits een goed getraind leger voor nodig?
- 2 Waar verwijzen de dikgedrukte woorden in de tekst naar?
'dat' verwijst naar ...
'die' verwijst naar ...
'ze' verwijst naar ...
'het' verwijst naar ...
- 3 Welk middel gebruikte Odysseus om Troje te veroveren en welke middel gebruikte Maurits om Breda te veroveren?
- 4 Zou het verblijf in het ruim van het turfschip plezierig geweest zijn?
Ja/nee, want ...
- 5 Welke personen komen er in het verhaal voor? Maak er een lijst van.
- 6 Is deze tekst geschikt om opdrachten over 'middel

- 8 In dit verhaal gaat het over een turf nog heel veel andere vaartuigen. Maak een mogelijke lijst van vaartuigen.

Waar kun je dit bij gebruiken?

- Je kunt zelf beoordelen wat je van e hebt.
-

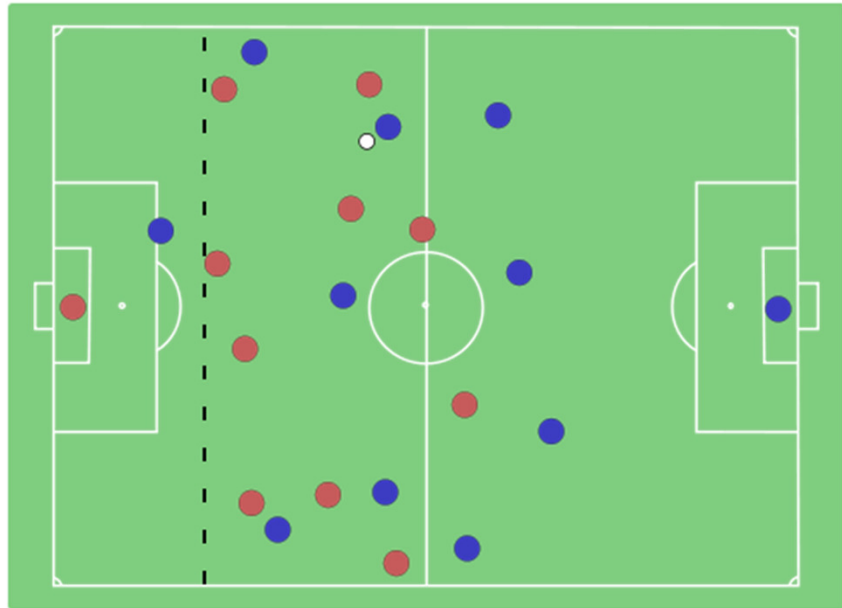
Ben je nieuwsgierig naar het juiste antwoord?

Lees dit eens door.....

Een speler staat in *buitenspelpositie* als deze zich dichterbij de doellijn van de tegenstander bevindt dan de bal en de vóórlaatste tegenstander (inclusief de doelman). Dit geldt niet wanneer de speler zich op zijn speelveldhelft bevindt. De laatste twee tegenstanders kunnen zowel een veldspeler en de doelman als twee veldspelers zijn. Een speler telt ook mee als hij zich achter de doellijn bevindt. Als de speler zich op dezelfde hoogte als de voorlaatste tegenstander (of meerdere tegenstanders tegelijkertijd) bevindt staat hij niet in buitenspelpositie.

Bron: *Wikipedia*

Kun je de speler aanwijzen die buitenspel staat?

**Je hebt kennis nodig om de teksten te begrijpen
en de teksten nodig om je wereldbeeld te vergroten.**

Activeer de interesse

We geven de kinderen uilenballen om te onderzoeken en de vragen komen als vanzelf.

Activeer het denken

De leerlingen krijgen teksten om de antwoorden op te zoeken

Activeer de interactie

We laten ze samenwerken en discussiëren over de allerbeste uil-eigenschap om een muis te vangen

Vraag:
De maan draait om de aarde, maar waarom is de achterkant van de maan niet zichtbaar ...

... terwijl zij ook om haar eigen as draait.

Dagen en nachten op de maan

Omdat de maan bij de aarde blijft als wij om de zon draaien, duurt een 'maanjaar' net zo lang als een jaar hier op aarde. Maar de maan draait niet alleen rond de zon, hij draait ook om de aarde. Daar doet hij 27 dagen, 7 uur en 43 minuten over. De maan draait ook nog eens om zijn eigen as, en wat blijkt nou? Een rondje rond zijn eigen as duurt 27 dagen, 7 uur en 43 minuten. Precies even lang als een rondje rond de aarde. Daarom zien we hiervandaan altijd dezelfde kant van de maan. De andere kant had niemand dus ooit gezien, tot het moment dat we er raketten op af stuurden.

Stel je maar voor dat je in een draaistoel in het midden van de kamer zit en je vriendinnetje (laten we haar Marieke noemen) loopt langzaam om je heen terwijl ze je de hele tijd blijft aankijken. Als je op je stoel met haar mee ronddraait, zie je dus altijd haar gezicht. Net als de maan draait je vriendin

één keer om haar eigen as bij elk rondje dat ze om je heen loopt.

MARIEKE LOOPT
LANGZAAM OM JE
HEEN MET HET
GEZICHT NAAR
JE TOE.

JIJ DRAAIT
MEE.

Probeer je nu eens voor te stellen dat de maan niet om zijn eigen as zou ronddraaien, maar wel rond de aarde. Dat zou hetzelfde zijn als dat Marieke om je heen zou lopen met haar gezicht de hele tijd naar één bepaalde hoek van de kamer. Als jij dan blijft meedraaien, zie je het ene moment haar achterhoofd en na een half rondje weer haar gezicht.

MARIEKE BLIJFT
NAAR DEZELFDE
HOEK KLIKEN.

JIJ DRAAIT
MEE.

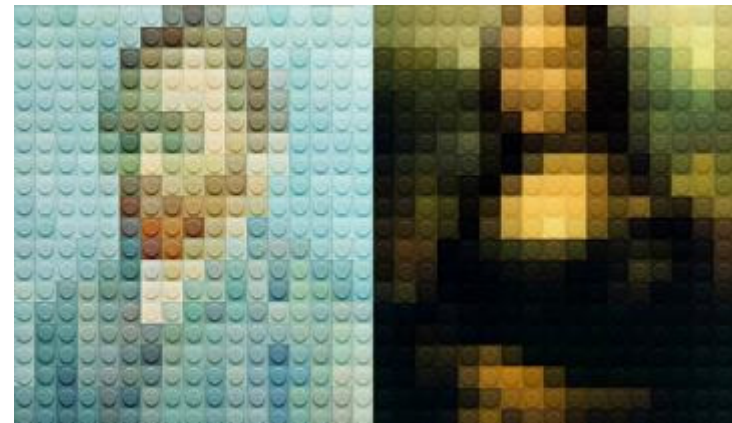
Begrijpend lezen

(Rapp, van den Broek, McMaster, Kendeou & Espin, 2007)

= actief denkproces

Interpretatie van tekst vanuit de eigen gedachten, kennis, vaardigheden en ervaringen van de lezer

“reconstructie van de werkelijkheid”

Innerlijk beeld van een tekst

Tekstrepresentatie op drie niveaus

1. Oppervlakte-
2. Tekstbasis-
3. Situatiemodel-

(Kintsch, 1998; Land & Sanders, 2007; Singer, 1990)

Op het derde niveau worden impliciete verbanden en structuren uit een verhaal zichtbaar door mentale verbeelding (Zwaan & Radvansky, 1998)

De lezer probeert gaten in de tekst op te vullen: hij verrijkt verbeelde tekstinhoud (Land & Sanders, 2007)

Meer zintuigen spelen een rol op diepste niveau

(De Koning & Van der Schoot, 2014)

Gebruikte literatuur

Reacties? Vragen?

h.ende@kpz.nl
r.meijer@kpz.nl